

A „Lovag, Halál és Ördög” két változata

JORGE LUIS BORGES

I.

*A hóbertos sisak alatt a morcos
arcél kegyetlen mint a kard kegyetlen
mely virraszt s vár. Kopár ágú berekben
léptet rettenthetetlenül a harcos.
Az aljas farka orvul s lopakodva
kerítette be: görnyedt-gazsulálva
az ördög, a csúszó-mászók kerge nyája
meg a rémült öreg, kezében homokóra.
Vasba szállt lovag, téged aki meglát,
tudván tudja: hozzád nem fér hazugság,
sem sápadt rettegés. Te — kemény sorsra szánva —
irtasz és uralkodsz. Erényed érték,
és nem leszel méltatlan, semmi kétség,
derék német, az ördögre és a halálra.*

II.

*Kettő az út. Egyik, melyet e gögös
vasember, hitben szilárdan, keresztül
a világ kétes erdején beléptet,
gúnykacajok között, halál és ördög
mozdulatlan tánca kíséretében.
És a másik, a kurta, az enyém. Miféle
vakci éj, mely messzi hajnal sodorta
szemem elé e bámulatos époszt,
Dürer örök érvényű ősi álmát,
a hőst s hátában a falkányi árnyat,
kik rám lesnek most, várnak s körülállnak?
Engem int, nem a lovagot, a rémült
öreg, tekergő kígyó-koronával
fején. Az araszoló vizióra
nekem mér időt, nem neki örök kort.*

*Én leszek a hamu és a sötétség;
én, ki később léptem ki, én maholnap
zárom a pályát; de te, aki nem vagy,
te, kegyetlen kardú lovag, te dermedt
erőd ura, te követed tovább is
útjaidat, amíg ember az ember.
Rettenthetetlenül, képzeletben, örökké.*

Báthori Csaba fordítása

BÁRDOS LÁSZLÓ

Az ébredés rítusa

*A körmöket tenyérbe vájva
— mint amikor másik fájdalomra figyelne —
felküzd magát a magasba. Immár hozzászokott,
hogy ilyenkor sejtse meg: amiben evickél vagy megmerül,
az álom; most épp a különös mód
tar, nyújtott koponya (nemes fáraófej),
aki történetesen az anyja,
és nagyban fejteget, magyaráz. Szózata,
ha idegenül cseng is egy emlék
szájából, törvényerejű
valódiságot szab ki a hallgatóra;
ám közben vibrálni kezd, meginog,
kétség fér hozzá, ő pedig már
nem tűri tovább: próbára kell tennie.
Tehát ez enyhe döféssel előidézi,
hogy önnön talpa megemelkedjék, s az egész test
a levegőben vízszintesbe dőljön,
és ilyképp, szó szerint, szabályosan
lebegjen egy kurta percig, ébredésért
manőverezve. És a vége
megint csak ugyanaz:
a légkör lefelé gomolygó nehezeke,
az úgy hozzátétőleges vízszintese,
amint eldob, kihány,
amint fel- és leszögez.*